

Kaasani kiriku maalingute restaureerimine

Liivalaia 38, Tallinn

Uuringud: OÜ Vana Tallinn

Restaureerimistööd: AS KAR-Grupp

Tellija: Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kirik



1

KUNST

2021. aastal tähistatakse Tallinna Kaasani Jumalaema Sünni kiriku 300. aastapäeva. Sellega seoses alustas kogudus 2016. aasta lõpus kiriku restaureerimist. Kõigepealt said uue vaskpleki katused, tornikiiver ja kuppel ning 2017. aastal lõpetati see töö pidulikult kullatud risti paigaldamisega torni tippu. Samal aastal alustati fassaadi restaureerimist. 2018. aastal rekonst-rueriti kütte- ja elektrisüsteem ning nelitisekupli peale paigaldati ventilatsioonisüsteem. Kuplist alustati ka interjööri restaureerimist.

UURINGUD

Kiriku siseviimistluse uuringud tehti juba 2006.–2007. aastal: hinnati viimistluse seisundit ja kahjustusi ning uuriti neid põhjustavaid tegureid, sh mõõdistati sisekliimat. Ajaloolistest allikatest selgus, et kirik oli krohvitud juba enne 1866. aastat, mil tehti ulatuslik remont. Selle käigus ehitati altariruum ja nelitise sein kõrgemaks, et uue ikonostaasi tsaarivärvavaid saaks avada. Tõenäoliselt ehitati suures osas ümber kogu kuppel, mis tähendab, et kui seal olid varasemad maalingud, pidid need hävima ja maaliti uued.

Järgmised teated pärinevad 1893. aastast, mil 1866. aastal valminud maale esimest korda restaureeriti. Värvikihtide alt leiti kuplist Püha Kolmainus, evangelistid inglitega, peainglid ja Mooses põleva raamatuga, koguduse saalis inglirühm ümber Jumala silma ja välisukse kohal maal „lisaki ohverdamine“. 20. sajandi keskpaigas muutus tavaks seinte ühes toonis värvimine. Ikonostaasitaguse seina maalile kirjutatud numbrite järgi on interjööri värvitud aastatel 1926, 1952, 1960 ja 1968. Tambuuri ja kupli lagunened seinamaale restaureeriti 1980. aastatel.

2009. aastal kirik süüdati ja hoone lõunasein sai kogudusesaali idapoolses osas kahjustada. Taastamistöde käigus kahjustati lae- ja seinakrohvi, mis osaliselt irdus. See kinnitati ankrutega aluslaudise külge ja krohviparandused vormistati ümbritsevast madalamana. 2017. aastal tehti lisauuringud, et täpsustada värvilahendust ja maalingute taastamise ja avamise võimalusi.

INTERJÖÖRI RESTAUREERIMINE

2018. aastal alustas AS KAR-Grupp taastamistöid kuplist, konserveerides 11 õlimaali, kaheksa illusoorset sammast nende vahel, kaheksa rosettidega maalingut kuplisisilude liitumiskohas, neli ornamenteeritud medaljonmaalingut ja trafarettmaalinguid kupli allservas. Maale läbisid kohati suured praod, krohv oli pude ja puitalusest paiguti tugevasti irdunud. Neid kohti oli varasemate restaureerimiste käigus mitu korda parandatud, kuid sobimatu materjaliga.



2

Krohvikahjustusi oli põhjustanud nii puitalusele krohv-
mise tehnoloogia, kirikuhoonega külgneva tänava katke-
matust liiklusvoost tingitud vibratsioon kui ka 2016.–
2017. aastal tehtud katuse ja kupli remont.

Murdunud krohviservade ääres olev maaling kinnitati
ning lahtisele krohvikihile liimiti kangas. Seejärel lõigati
krohvitükk seinast lahti. Seinal olev puitkarkass puhastati
ja tugevdati ning korrastatud pind kaeti krohvimiseks
võrguga. Lahtivõetud originaaltükid kinnitati tagasi
lubikrohvi abil.

Ornamentide avamise käigus selgus, et kupli originaal-
sed rosettidega roidemaalingud on säilinud vaid osaliselt
ning ülemaalingud olid tehtud nihkega, mistõttu otsus-
tati need taastada uue kihina esmase maalingu järgi.
2019. aastal jätkas AS KAR-Grupp maalingute ja maalide
restaureerimist altariruumis ja kogudusesaalis. Koguduse-
saalis avati supraport-maal „lisaki ohverdamine“ ning
jäeti trafarettmaalingud sondaaziakendena mitmel pool
interjööris nähtavale.

1. Kaasani kirik. Foto Eero Kangor
2. Neltise tambuuri maalingute kinnitamine 2018. aastal.
Foto Sergei Averjanov
3. Kogudusesaali laemaali restaureerimine. Foto Reio Avaste
- 4.–5. Värv- ja mustriküllane interjäär pärast restaureerimist.
Fotod Toivo Vallimaa

3



4



5

